

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

XI. Soluuntur obiectiones ex Patribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

se quatuor expositiones librorum sacrorum, Primam Mosis, & eam non reprehendi. Secundam R. Akibam. Tertiam R. Iudam. Et quartam filiorum Asamonai, atq; has esse, quæ reprehenduntur à Domino.

HERONYMVS in caput 8. Isaia, & in cap. 3. epist. ad Titum, & in epist. ad Algasiam, quæst. 10. docet traditiones Iudaicas, quas Dominus reprehendit, initium habuisse à Sammai, Killel, Achiba, & quibusdam aliis, qui paulò ante ortum Saluatoris exstiterant, & legem non tam exposuerant, quàm corruperant; quas traditiones ipsi *θερωσεις* vocat. De quibus exstat in iure civili constitutio quædam Iustiniani, quæ est 146. nouel. in hæc verba: *Quæ deuterosis, quasi secundaria traditio ab ipsis dicitur, in vniuersum interdiximus, et quæ sacris libris comprehensa non sit, neq; desuper tradita per Prophetas, sed excerpta quadam virorum contineat, qui terrena duntaxat loquuntur, nec quidquid diuini in se habeant numinis.* Porro ex his fontibus descenderunt fabulæ, quæ nunc sunt in Talmud, & in omnibus libris ferè Rabinorum. Sed nihil hæc ad traditiones nostras, quæ Christum & Apostolos auctores habent, & Scripturis diuinis consonæ sunt.

CAPVT XI.

Soluuntur obiectiones ex Patribus.

NUNC ad ea testimonia, quæ ex Patribus adferunt, respondendum est. KEMNITIVS igitur primò producit IRENAEVM lib. 3. cap. 1. vbi sic loquitur: *Non enim per alios, inquit, dispositionem salutis cognouimus, quam per eos, per quos Euangelium peruenit ad nos. Quod quidem tunc praconauerunt, postea verò per Dei voluntatem in Scripturis nobis tradiderunt, fundamentum & columnam fidei nostra futurum.* Eadè igitur, inquit Kemnitijs, scripserunt omnia Apostoli, quæ prædicarunt viua voce.

RESPONDEO, Irenæum non dicere nihil aliud Apostolos prædicauisse, quàm quod scripserunt: sed solum scripsisse Euangelium, quod antea prædicauerant. quod est verum, & non

non contra nos. Sed etiam si diceret Irenæus Apostolos omnia scripsisse, quæ prædicauerunt, nihil diceret aduersus sententiam nostram. Sunt enim duo diligenter notanda, tum ad hunc locum Irenæi, tum ad alia multa aliorum veterum intelligenda.

P R I M V M est, quædam in doctrina Christiana tam fidem quam morum, esse simpliciter omnibus necessaria ad salutem, qualis est notitia articuloꝝ Symboli Apostolici, & cognitio decem præceptorum, & nonnullorum Sacramentorum. Cetera non ita necessaria sunt, vt sine eorum explicita notitia, & fide, & professione homo saluari nõ possit. Sed nõ promptam habeat voluntatem ea suscipiendi, & credendi, quando sibi fuerint legitimè per Ecclesiam proposita.

Hæc distinctio ex eo colligitur, quod sine notitia, & mysteriorum primi generis, nemo adultus admittitur ad Baptismum: sine notitia autem, & fide saltem explicita præceptorum, ordinariè admittuntur. Act. 2. post vnum Petri sermonem, quo docuerat præcipua capita fidei de Christo prædicati sunt vno die homines ad tria millia. qui sine dubio nihil aliud nouerant, nisi illa necessaria, & ideo subditur, quod post Baptismum erant perseuerantes in doctrina Apostolorum, id est, discabant, quæ nondum audierant de mysteriis Christianis. Sic Paulus cum Thessalonicenses in numero auditorum haberet, & fidem atque caritatem eorum multis laudibus extolleret, tamen 1. Thessal. 3. dicit: *Orantes, & scribentes faciem vestram, & compleamus, quæ desunt fidei vestrae.*

N O T A S E C U N D O, ea quæ sunt simpliciter necessaria, apostolos consueuisse omnibus prædicare; aliorum autem non omnia omnibus, sed quædam omnibus, quæ nimirum omnibus vtilia erant, quædam solis Prælati, Episcopis, & Presbyteris, vt de ratione gubernandæ Ecclesiæ, de Sacramentis administrandis, de refellendis hæreticis, &c. sicut etiam modo dõ alia disputantur in scholis inter doctos, alia explicantur in concione populari. Sic Act. 20. Apostolus seorsum intromittit Episcopos Asiæ. Sic 1. Corinth. 2. sapientiam loquitur inter perfectos. Sic 2. Timoth. 2. *Hæc, inquit, commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.* Sic Irenæus lib. 4. cap. 43. dicit Apostolos cum Episcopatu tradidisse successoribus charisma scientiæ.

His notatis, dico, illa omnia scripta esse ab Apostolis quæ sunt omnibus necessaria, & quæ ipsi palam omnibus vulgo prædicauerant: alia autem non omnia scripta esse. Cùm igitur IRENAEVS ait, Apostolos scripsisse quæ prædicauerant in mundo, verum est, & non contra traditiones, quia non prædicauerunt populis omnia, sed solum ea, quæ illis necessaria vel utilia erant, cetera seorsim perfectioribus tradiderunt.

SECUNDO profert ORIGENEM, in cap. 3. ad Rom. in Matth. homil. 25. in Ezechiel. homil. 7. in Hierem. homil. 1. vbi dicit, oportere nos de rebus diuinis non loqui ex proprio sensu, sed omnia confirmare Scripturæ testimoniis. *Neesse nobis est, inquit, Scripturas sanctas in testimonium vocare. Sensus quippe nostri, & enarrationes sine his testibus non habent fidem.* RESPONDEO, Loquitur Origenes de obscurissimis quæstionibus, quales vt plurimum non sunt illæ, quæ testimonium habent traditionis in tota Ecclesia receptæ. Alioqui enim disertè asserit Origenes homil. 5. in Numeros, plurima in Ecclesia seruari, & ab omnibus necessariò seruanda esse, cùm nulla exstent de illis testimonia.

TERTIO producit in testem CONSTANTINVM Imperatorem, qui in Concilio Nicæno, teste Theodoretò lib. 1. cap. 7. sic ait: *Euangelici, & Apostolici libri, & Antiquorum Prophetarum oracula planè instruunt nos quid de rebus diuinis sentiendum sit. Proinde hostili posita discordia, ex verbis diuinitus inspiratis sumamus quæstionum explicationes.* RESPONDEO, non esse hoc testimonium tanti faciendum, quãti Calvinus & Kemnitius illud faciunt. Erat enim Constantinus Magnus Imperator, sed non magnus Ecclesiæ doctor, præsertim cùm secundum opinionem nouorum hæreticorũ, & antiquorum Arianorum; Constantinus eo tempore nondum fuerit baptizatus, & proinde non nouerit arcana religionis.

Sed admissa auctoritate Constantini, dico eorum omnium dogmatum, quæ ad naturam Dei pertinent, exstare in Scripturis testimonia, & posse nos circa ea dogmata plenè, & planè instrui ex Scripturis, si eas rectè intelligamus: verum tamè sensum Scripturarum pendere ex traditione Ecclesiæ nõ scripta. Quocirca Theodoretus, qui lib. 1. cap. 7. narrauerat hanc orationem Constantini, idem cap. 8. refert prolatas fuisse v-

Z

trinque

trinque Scripturas, & cùm ex iis non conuincerentur Ariani, quod easdem Scripturas aliter exponerent, quàm Catholicis, damnatos eos fuisse ex sermonibus non scriptis, patet: cuiusmodi intellectus: cui damnationi Constantinum assensum esse, nemo vnquam dubitauit.

Profert **QVARTO ATHANASIVM**, qui in libro contra Gentes, siue contra idola, in ipso initio: *Sufficiunt, inquit, sancta ac diuinitus inspirata Scriptura ad omnem instructionem veritatis.* **RESPONDEO**, illud, (omnem) de suo adesse Kemnitium: nam Athanasius non habet, nisi ad veritatis indicationem. Loquitur enim ibi nõ de omnibus dogmatibus, sed solùm de duobus, quæ sunt argumenta duorum dogmatum, quos ad Macharium scribit, videlicet, quod idola sint Dei, & quod Christus sit verus Deus, & similiter horum quæ duo habent in Scripturis expressa testimonia. Præterea Athanasius ibidem addit. Scripturas quidem sufficere ad indicationem veritatis horum duorum dogmatum: tamen sine explicatione sanctorum Patrum, quorum libri cùm non faciliè ab omnibus haberi possint, dicit se velle scribere de rebus, quid à maioribus ipse didicerit.

Profert **QVINTO BASILIVM** in serm. de fidei confessione, vbi sic loquitur: *Infidelitatis argumentum fuerit, & superbia certissimum, si quis eorum quæ scripta sunt, vellet reiicere, aut eorum quæ non scripta introducere.* Et alia habet in summa morali 72. cap. 1. & summa 80. cap. 22. **RESPONDEO**. Loquitur Basilius de iis, qui addunt ad Scripturæ dogmata aliqua alia contraria, & aliena, Scripturæ pugnantia. Nam in eodem sermone de confessione fidei dicit, se contra hæreticos disputantem sæpe vsum esse sermonibus non scriptis, tamen cum Scripturis consentientibus. Apostolum quoq; non solùm Scripturis, sed etiam ex Philosophis testimonia accepisse, quando illa non erant contraria Scripturis. **ADDO** etiam, de iis quoq; Basilius loqui, qui non contenti vocibus scriptis, ex proprio capite inueniunt alia, quæ enim superbiæ signum est certissimum. Itaq; agit de traditionibus, quæ excogitantur à priuatis hominibus, nõ de iis, quæ ab Apostolis Ecclesia per successiones Episcoporum acceptæ.

Alium locum affert ex epist. 80. vbi **BASILIVS** ait: *Non potestamus equum esse, & quæ apud illos obtinuit consuetudo, præter*

lege & canone habeatur recta doctrina. Stemus itaq; arbitra-
 tu a Deo inspirata Scriptura. RESPONDEO. Omisit Kemni-
 tius verba, quæ erant in medio, & contra illum faciebant. E-
 rat enim tunc quæstio, an dicendum esset, esse in Deo, tres
 hypostasas, & vnâ naturam. Aliqui dicebant, non esse sic di-
 cendum, & proferebant pro argumento consuetudinem suâ
 regionis, vbi talibus verbis nemo vteretur. Quibus respondet
 Basilius, qui contrarium sentiebat in aliis regionibus esse cõ-
 suetudinem, vt diceretur in Deo tres hypostasas, vt vnâ na-
 turam. & ideo si nollent ipsi acquiescere huic consuetudini,
 non esse etiam æquum, vt ipsi suam aliam consuetudinem
 vellent esse regulam, sed starent vtrique iudicio Scripturæ,
 quam nemo reuicere potest. Hic igitur vides, non agi de tra-
 ditione in tota Ecclesia recepta, sed de particularibus con-
 suetudinibus. Deinde Basilius ideo prouocasse à consuetu-
 dine ad Scripturas, quia ex consuetudinibus contrariis nihil
 certi statui poterat.

SEXTO profert CHRYSOSTOMVM homil. I. in Matth.
 homil. 3. in 2. ad Thessal. & homil. 13. in Genes. vbi Chryso-
 stomus dicit, Scripturam esse vtilem, & claram in rebus necessa-
 riis. Sed quorsum hæc? DEINDE profert eiusdem testimoniũ
 ex homil. 49. in Matth. vbi exponens illud cap. 24. *Tunc qui in
 iudæa sunt fugiant ad montes?* dicit tempore hæresum non
 esse vllam rationem inueniendæ veritatis, nisi lectionem Scri-
 pturarum. Sed hoc testimonium non est Chrysof. sed aucto-
 ris operis imperfecti, qui vel fuit Arianus, vel certè opus eius
 ab Arianis multis in locis deprauatum est. Nam hom. 48. hæ-
 reticos vocat homousianos, & homil. 49. contra eosdem ferè
 semper loquitur, & propterea totus hic locus tanquam ab A-
 rianis insertus è quibusdam codicibus nuper emendatis sub-
 latus est. ALIVD profert testimonium CHRYSOSTOMI
 ex homil. in Psalm. 95. circa finem: *Si quid dicatur absq; Scri-
 ptura, auditorum cogitatio claudicat, nunc annuens, nunc hæ-
 sitans: Verũ vbi ex Scriptura diuina vocis prodit testimoniũ,
 & loquentis sermonem, & audientis animum confirmat.*

RESPONDEO, cum in verbis immediatè præcedentibus
 Chrysofostomus dixerit. (*Neque enim oportet quidquam dice-
 re sine retribus, solaq; animi cogitatione*) intelligere debe-
 mus, eundem, cum continuo subiungit (*si quid dicatur abs-*
que

que Scriptura) subintelligi voluisse, sed sola animi cogitatione. Itaque sensus verborum eius is est, ut si quid dicatur propria inuentione, non ita facile persuadeatur, atque fieri si quod dicitur, Scripturae testimonio confirmari possit.

ALIVD profert eiusdem ex homil. 13. in secundam epistolam Corinth. *Cum habeamus omnium exactissimam traditionem, & regulam, diuinarum legum assertionem, & omnes, & relinquatis, quid huic, & illi videatur, & de Scripturis hæc omnia inquirite.* RESPONDEO. Non loquitur de dogmatibus fidei, aut morum obscuris, sed de opibus carnalium, qui anteponunt opes paupertati, cum Scriptura apertissime doceant paupertatem esse longè vtiliorem salutem. Itaque Chrysostomus nihil hinc aliud dicit, quam magis credendum esse Scripturis in hac parte, quam hominum opinioni.

VLTIMO profert eiusdem Chrysostomi testimonium in comment. in cap. 22. Matth. *Quidquid queritur ad salutem totum iam impletum est in Scripturis.* RESPONDEO. loquitur Chrysostomus de remediis vitiorum, ac docet non esse vitium, ad quod sanandum non inueniatur in Scriptura aliquod remedium. Quod etiam docet Basilius oratione primum Psalmum. Sed quid hæc valent contra traditionem?

SEPTIMO profert EPIPHANIVM, qui hæres. 67. ait. *Uniuscuiusque questionis inuentionem non ex propriis traditionibus dicere possumus, sed ex Scripturarum consuetudine.*

RESPONDEO. Nō dicit Epiphanius, ex Scripturarum sequentia solum, alibi autem clarissime dicit, ut supra citauimus, non omnia à Scriptura accipi posse, & ideo necessariam esse traditionem.

OCTAVO profert CYRILLVM, qui libro de recta fide reginas sic ait: *Necessarium nobis est diuinas sequi, & in nullo ab earum præscripto discedere.* RESPONDEO. Non dicit non licere aliquid dicere, quod in Scripturis non habetur; sed non licere contra Scripturas dicere. Hoc enim est discedere à præscripto Scripturarum, quod quidem & nos libenter amplectimur, nec enim traditiones cum Scriptura pugnantibus vnquam defendimus.

ITEM profert illud eiusdem ex homil. 5. in Leuit. *Ego puto in hoc biduo duo Testamenta posse intelligi, in quibus liceat omne verbum, quod ad Deum pertinet, requiri, & discuti, atque ex ipsis omnem rerum scientiam capi. Si quid autem superfuerit, quod non Scriptura diuina decernat, nullam aliam debere tertiam Scripturam ad auctoritatem scientiæ suscipi.*
RESPONDEO. Primò, homilias illas in Leuiticum non esse B. Cyrilli, sed Origenis, vel nescio cuius alterius, qui passim literã destruit, vt mysticos sensus ex capite suo statuatur. Proinde homilias illas non esse magnæ auctoritatis. Adde, quod in eo ipso loco auctor homiliæ non excludit verbum Dei non scriptum, sed solùm tertiam Scripturam, id est, humanam Scripturam, quæ se pro diuina venditare velit.

Profert NONO, THEOPHILVM lib. 2. Paschali; qui sic ait, Diabolici spiritus est aliquid extra Scripturarum sacrarum auctoritatem putare diuinum. RESPONDEO. Loquitur de libris apochryphis, qui pro diuinis à quibusdam supponebantur. Ineptum autem est, ne quid grauius dicam, quæ de vna re dicuntur, torquere ad aliam.

Profert DECIMO, APOLLINAREM, qui apud Euseb. lib. 5. hist. cap. 15. dicit, se longo tempore distulisse scribere contra Montani hæresim, ne videretur quibusdam aliquid adde- re Evangelico Dei verbo. RESPONDEO. Primò, ista verba non in omnibus codicibus inueniri. Secundò, nõ dicere eum auctorem, Evangelico verbo scripto. Tertiò, intelligere ad- ditionem noui dogmatis contrarij: nam ibidem accusat Mon- tanum, quod nõ seruauerit doctrinam, quam Ecclesia ex tra- ditione, & successione Episcoporum ab Apostolis acceperat.

Profert VNDECIMO, TERTULLIANVM, qui lib. contra Hermogenem. *Adoro, inquit, Scripturam plenitudinem. Scri- ptum esse doceat Hermogenis officina. Si non est scriptum, ti- meat & illud, adiciuntibus, & detrahentibus destinatum.*
RESPONDEO. Loquitur Tertullianus de vno dogmate tan- tum, quod scilicet Deus creauerit omnia ex nihilo, nõ ex præ- iacete materia, vt Hermogenes somniabat. Et quoniam hoc dogma apertissimè continetur in Scripturis, dicit Tertullia- nus, se adorare Scripturæ plenitudinem, quantum ad hoc dogma; & addit, Hermogenem, qui addebat ad Scripturam dogma contrarium, & repugnans ipsi Scripturæ, incidere in
Z 3 illam

illam maledictionem, qua prohibemur nihil addere, aut detrudere Scripturæ, ita ut veritas eius immutetur.

Profert D VODECIMO CYPRIANVM, qui sic loquitur in epist. ad Pompeium: *Vnde est, inquit, ista traditio? Scilicet de Dominica, & Evangelica auctoritate descendens, an de Apostolorum mandatis, atque epistolis veniens? Ea enim facienda esse, qua scripta sunt testatur Deus, & proponit ad losue dicens; Non recedet liber legis huius ex ore tuo. Si igitur in Evangelio præcipitur, aut in Apostolorum epistolis, & aliis continetur, obseruetur etiam hæc sancta traditio, &c.* RESPONDEO. Cyprianum hæc scripsisse, cum errorem hinc tueri vellet, & ideo non mirum, si more errantium tunc ratiocinaretur. Quare S. AVGVSTINVS lib. 5. contra Donatistas cap. 23. & sequentibus, hanc epistolam merito refellit. Preterea etsi Cyprianus illam unam traditionem de Baptismo præiiciebat, quia contra Scripturas esse putabat; tamen non propterea reiici volebat alias, quæ etsi in Scripturis non sunt, tamen cum Scriptura non pugnant.

DECIMOTERTIO profert illud celebre dictum Hieronymi in cap. 1. epist. ad Titum. *Sine auctoritate Scripturarum garrulitas non habet fidem.* Et illud in cap. 23. Matth. *Quæ Scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate committitur, qua probatur.* Et illud in cap. 1. Aggæi: *Quæ absque auctoritate, & testimoniis Scripturarum, quasi traditione Apostolica sponte reperiunt, atque consingunt, percutit gladius Domini.* Denique illud ex comment. in Psal. 86. in illud: *Domini non erubuit in Scripturis populorum, & principum horum qui fuerunt in ea.* Videte, inquit, quid dicat, qui fuerunt, non qui sunt. Et exceptis Apostolis, quidquid postea aliud dicitur, ab auctoritate non habeat auctoritatem.

RESPONDEO ad PRIMVM, deprauatum esse locum à Kemnitio. sic enim Hieronymus habet: *Sine auctoritate Scripturarum garrulitas non habet fidem, nisi videretur peruersam doctrinam, etiam diuinis testimoniis roborare.* Non ergo vocat garrulitatem quod profertur extra Scripturas, sed dicit, homines garrulos non inuenire fidem apud illos, nisi suos errores ex Scripturis confirmare nitantur: quod maxime quadrat in hæreticos. Ad SECVDVM dico, illud esse non fideliter citatum; nam Hieronymus non dixit vniuersimodè

liter, quod de Scripturis auctoritatem non habet, &c. Sed loquens de particulari quadam sententia: qua quidam nitebatur ex libro apochrypho probare Zachariam, quem Iudæi occiderunt inter templum & altare, fuisse Zachariam patrem Ioannis Baptistæ, ait: *Hoc quia de Scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate contemnitur, qua probatur.* Et sensus est, quia hæc sententia probatur ex libro apochrypho, non ex canonico, facile contemnitur. Ad TERTIUM patet solutio: solum enim agit contra illos, qui confingunt aliquid, & tamen videri volunt suum figmentum Apostolicam traditionem esse. Ad VLTIMUM dico, reiicere eo loco Hieronymum ea, quæ sunt aliena à doctrina Apostolica, id est, contraria & repugnantia Scripturis.

VLTIMO proferunt AVGVSTINI testimonia. Ac primum illud ex lib. 2. de doct. Christian. cap. 9. *In his, inquit, que aperte posita sunt in Scriptura, inveniuntur illa omnia, que continent fidem moresq; viuendi.* RESPONDEO. Loquitur de illis dogmatibus, quæ necessaria sunt omnibus simpliciter, qualia sunt, quæ habentur in Symbolo Apostolico & in Decalogo. Ideo idem Augustinus lib. 2. de pec. merit. & remiss. cap. vlt. *Credo, inquit, quod etiam hinc diuinorum eloquiorum clarissima auctoritas esset, si homo illud sine dispendio promissæ salutis ignorare non posset.* At præter ea multa sunt alia, quæ sola traditione habentur, vt supra ostendimus ex multis locis Augustini.

IEM SECVNDO illud ex lib. 3. contra literas Petiliani, c. 6. *Si quis siue de Christo, siue de eius Ecclesia, siue de quacunque alia re, quæ pertinet ad fidem, vitamq; nostram, non dicam, si nos, sed quod Paulus adiecit, Si Angelus de cælo vobis annuntiauerit præterquam quod in Scripturis legalibus & Evangelicis accepistis, anathema sit.* RESPONDEO. Iam supra ostendimus ex August. Tract. 98. in Ioan. Illud, *Præterquam*, significare, contra quam.

TERTIO, profert loca quædam ex lib. 19. ciuit. Dei, cap. 18. Tract. 2. in epist. Ioan. ex epist. 163. ex libro de pastoribus, cap. 14. & lib. 6. Confess. cap. 5. sed in his locis nihil est prorsus contra traditiones. solum enim dicit B. Augustinus, ex Scripturis probanda esse dogmata, quando testimonia Scripturæ habentur: & credendum esse Scripturæ, nihil esse dicen-

dum contra Scripturas, & similia, quæ sunt verissima, sed frustra adferuntur, contra traditiones, vel pro Scripturæ sufficientia, cum nullo verbo tale aliquid Augustinus in illis locis indicauerit.

QUARTO, illud profert ex libro de bono viduitatis, cap. 1. *Quid amplius te doceam, quam id, quod apud Apostolum legitimus? Sancta enim Scriptura nostra doctrina regulam figit, ne audeamus sapere plusquam oportet; non sit ergo mihi aliam te docere, nisi verba tibi doctoris exponere.* RESPONDEO. Loquitur Augustinus non de omni dogmate, sed solum de professione viduitatis, quod quale bonum esset, satis exposuerat Apostolus I. Cor. 7. & ideo dicit Augustinus, satis esse, si exponat verba Apostoli. Quod autem generaliter Augustinus ponit: *Scriptura nostra doctrina regulam figit, ne audeamus sapere plusquam oportet;* contra illos dictum est, qui ex proprio iudicio fingunt novas doctrinas, quæ Scripturis consonæ non sunt.

QUINTO, illud ex lib. 3. contra Maximinũ, cap. 14. *Sed nec ego Nicanum, nec tu debes Ariminense, tanquam prouidicaturus proferre Concilium. Nec ego huius auctoritate, nec tu illius detineris: Scripturarum auctoritatibus, nõ quorumcunque propriis, sed veris que communibus testibus, res canere, causa cum causa, ratio cum ratione concertet. Item in Psal. 57. Auferantur de medio charta nostra, procedat in medium codex Dei. audi Christum dicentem, audi Veritatem loquentem.* Similia habentur lib. de unitate Ecclesiæ, cap. 10 & 16.

RESPONDEO, videri quidem in his locis dici aliquid contra Concilia, sed non contra traditiones: at nec contra Concilia aliquid ab Augustino doceri, facile possumus ostendere. Nam certum est, Augustinum non voluisse remoueri Concilia ab his disputationibus, & solas Scripturas recipi, quod non crederet, maximam esse legitimorum Conciliorum auctoritatem; sed duplici de causa. PRIMO, ut expeditiùs ageret. Si enim voluisset ex Concilio argumentum sumere, debuisset prius probare, Concilia esse recipienda, quod nimis longum erat. Et hæc ratio præcipuè locum habebat contra Arianos, qui nullo modo admittebant Concilium Nicanum. ALTERA ratio est, quia in illis quæstionibus, quæ tunc

tunc erant, exstabant in Scriptura clarissima testimonia, quæ sine dubio anteposenda sunt omnibus Conciliorum testimoniis. Et hæc ratio præcipuè locum habet contra Donatistas in quæstione de Ecclesia. Alioqui idem Augustinus in epist. 118. 162. 165. 166. & in libro de Baptismo, sæpe vrget Concilia & traditiones; immò etiam responsa Pontificum & Imperatorum.

S E X T O, proferunt illud ex lib. 2. de peccatorum mer. & remiss. cap. 36. *Vbi de re obscurissima disputatur, non adiuantibus diuinarum Scripturarum certis clarisque documentis, cohibere se debet humana præsumptio, nihil faciens in alteram partem declinando.* **R E S P O N D E O**, loquitur de quæstionibus obscurissimis, qualem esse putabat ipse de origine animarum, ad quas definiendas non supererunt vlla firma testimonia, sed solum coniecturæ aliquæ ex diuinis literis. At nihil hoc ad traditiones, quæ totius Ecclesiæ & omni veterum consensu firmantur. quod argumentum grauissimum esse passim docet Augustinus, & præsertim lib. 1. contra Cresconium, cap. 33. vbi dicit, Scripturæ veritatem à nobis teneri, quando facimus, quod vniuersæ Ecclesiæ placet, etiamsi nihil de ea re scriptum legamus.

S E P T I M O, illud ex libro de catechizandis rudibus, capite 3. 6. vbi docet Augustinus, proponendam Catechumenis summam breuem doctrinæ ex Scripturis, quam cum illi credere se dicent, & velle obseruare promittent, baptizandi sunt. Hinc enim efficere vult Kemnitius, sufficere Christiano, quæ habentur in Scripturis. **R E S P O N D E O**, id quidem sufficere, vt quis possit baptizari, non autem sufficere Ecclesiæ Dei absolutè. Alioqui etiam possemus concludere, sufficere Ecclesiæ symbolum Apostolorum, & reliqua omnia esse superflua.

Hæc sunt ergo testimonia veterum ab hæreticis citata. in quibus tria notanda sunt; Vnum, duplo esse plura ea, quæ nos citauimus in contrarium; Alterum, nostra testimonia expressè docere de traditionibus non scriptis recipiendis, aded, vt hæretici cum id negare non possent, passim verterentur ad blasphemias: Testimonia autem ab eis adducta, non propriè ad traditiones pertinere: sed per malas consequentias eò tandem ab aduersariis detorqueri. Postremum est, aduersarios

euidencia testimoniorum conuictos, aliquando fateri, à quibusdam Patribus traditiones esse defensas: nos autem ad id non posse, vt admittamus, ab vlllo Patrum oppugnatas traditiones fuisse.

CAPVT XII.

Soluuntur rationes aduersariorum.

SUPEREST tertium genus argumentorum, quod ducitur à ratione. Igitur PRIMA ratio est, quod videtur impossibile, potuisse conseruari traditiones non scriptas: cum plurima semper fuerint impedimenta, obliuio, imperitia, negligentia, peruerfitas, quae nunquam desunt in genere humano. Ex quo etiam factum esse videmus, vt dogmata Lycurgi, Pythagoræ, & similium, qui docebant, & non scribebant, penitus interierint.

RESPONDEO, non solum non esse impossibile, traditiones conseruari, sed etiam esse impossibile non conseruari: nam cura ista non incumbit præcipuè hominibus, sed Deo, qui Ecclesiam regit. Sicut ergo Deus conseruauit veram Ecclesiam vsque ad hanc diem, contra tot persecutiones Imperatorum, Philosophorum, Iudæorum, Hæreticorum: & sicut potuit conseruare traditiones ab Adam vsque ad Moysen per duo annorum millia; & deinde Scripturas à Moysen vsque ad hoc tempus per tria millia annorum & amplius, ita potuit sine dubio conseruare traditiones à Christo vsque ad nos per M. D. annos. præsertim cum præter Dei prouidentiam, quæ est præcipua causa, sint aliæ quatuor causæ adiuuantes.

PRIMA est, Scriptura. Etsi enim non sint scriptæ traditiones in diuinis literis, sunt tamen scriptæ in monumentis veterum, & in libris Ecclesiasticis.

SECUNDA est, vsus continuus. pleræque enim traditiones sunt in continua obseruatione, vt ritus Sacramentorum administrandorum, dies festi, ieiuniorum tempora, celebratio Missæ, & officiorum diuinorum, & alia generis eiusdem. Vt ergo conseruantur linguæ vulgares, etiam si nullæ quandoque essent Grammaticæ, propter continuum vsum, vt lingua Hebraica, quæ conseruata est vulgaris in populo Dei ab Adam